

УДК 351:343.35

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-3\(75\)-6](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-3(75)-6)

В'ячеслав КОСТЮКОВ

аспірант кафедри публічного адміністрування,

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», vk.cn.uk@gmail.com

ORCID: 0009-0009-8350-3298

Андрій МОШНІН

кандидат наук з державного управління, докторант кафедри публічного адміністрування,

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», today2022@ukr.net

ORCID: 0000-0003-2013-7533

ВПЛИВ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ІНВЕСТИЦІЙ КЛІМАТ КРАЇНИ

Автором розглянуто вплив антикорупційної політики в сучасному світі, який стає важливим і необхідним елементом для забезпечення сталого економічного розвитку та покращення інвестиційного клімату у країні. Автор вивчає вплив антикорупційних заходів на економічний розвиток і інвестиційний клімат, розглядаючи ключові аспекти цього взаємозв'язку та пропонуючи шляхи подолання корупційних викликів. Висвітлено вплив антикорупційної політики на прозорість та довіру у суспільстві. Ефективна антикорупційна політика сприяє створенню більш прозорого та довіреного владного та ділового середовища. Це сприяє підвищенню довіри як місцевих, так і зовнішніх інвесторів до економіки країни, що може стимулювати зростання обсягів інвестицій та розвиток бізнесу. Досліджено, що зниження ризиків для бізнесу та інвесторів відбувається через впровадження антикорупційних заходів. Поганий рівень корупції може стати перешкодою для інвестицій та розвитку бізнесу, оскільки він призводить до непрозорих умов укладення угод, високих платежів хабарів та небезпечної недостатньої захищеності прав власності. Антикорупційні заходи спрямовані на зменшення цих ризиків, що може стимулювати збільшення обсягів інвестицій у країну. Визначено стимулювання конкуренції. Корупція може пригнічувати конкуренцію, оскільки деякі підприємства отримують переваги завдяки корумпованим зв'язкам. Антикорупційна політика спрямована на створення рівних умов для всіх учасників ринку, що стимулює конкуренцію та сприяє більш ефективному використанню ресурсів. Крім того, досягнуте підвищення ефективності державних витрат. Корупція може призвести до неефективного використання державних ресурсів та зниження якості державних послуг. Антикорупційні заходи спрямовані на зменшення цього явища, що може призвести до більш ефективного використання бюджетних коштів та покращення життєвого рівня громадян. Визначено підвищення привабливості для іноземних інвесторів. Країни з низьким рівнем корупції зазвичай є більш привабливими для іноземних інвесторів, оскільки вони пропонують менші ризики та більш прозорі умови бізнесу. Це може привести до збільшення обсягів іноземних інвестицій, що сприяє економічному зростанню та створенню нових робочих місць. Підкреслено важливість антикорупційної політики для забезпечення сталого економічного розвитку та привабливого інвестиційного клімату. У статті пропонується комплексний підхід до боротьби з корупцією, що має потенціал підвищити ефективність управління країною та покращити її економічний стан.

Ключові слова: антикорупційна політика, економічний розвиток, інвестиційний клімат, прозорість, довіра, зниження ризиків, конкуренція, державне управління, держава, механізми публічного управління, доброчесність.

Viacheslav Kostjukov, Andrii Moshnin. INFLUENCE OF ANTI-CORRUPTION POLICY ON ECONOMIC DEVELOPMENT AND INVESTMENT CLIMATE OF THE COUNTRY

The author considered the impact of anti-corruption policy in the modern world, which is becoming an important and necessary element for ensuring sustainable economic development and improving the investment climate in the country. The author studies the impact of anti-corruption measures on economic development and the investment climate, considering the key aspects of this relationship and proposing ways to overcome corruption challenges. The impact of anti-corruption policy on transparency and trust in society is highlighted. An effective anti-corruption policy contributes to the creation of a more transparent and trusted government and business environment. This contributes to increasing the confidence of both local and foreign investors in the country's economy, which can stimulate the growth of investment volumes and business development. It has been studied that the reduction of risks for business and investors occurs due to the implementation of anti-corruption measures. Poor levels of corruption can be an obstacle to investment and business development, as it leads to non-transparent conditions for concluding deals, high bribe payments and dangerous insecurity of property rights. Anti-corruption measures are aimed at reducing these risks, which can stimulate an increase in investments in the country. Stimulation of competition is determined. Corruption can stifle competition because some businesses benefit from corrupt connections. The anti-corruption policy is aimed at creating equal conditions for all market participants, which stimulates competition and promotes more efficient use of resources. In addition, an increase in the efficiency of public spending will be achieved. Corruption can lead

to inefficient use of public resources and a decrease in the quality of public services. Anti-corruption measures are aimed at reducing this phenomenon, which can lead to more efficient use of budget funds and improvement of the standard of living of citizens. An increase in attractiveness for foreign investors has been determined. Countries with low levels of corruption are usually more attractive to foreign investors because they offer lower risks and more transparent business conditions. This can lead to an increase in foreign investment, which contributes to economic growth and the creation of new jobs. The importance of anti-corruption policy for ensuring sustainable economic development and an attractive investment climate is emphasized. The article proposes a comprehensive approach to the fight against corruption, which has the potential to increase the efficiency of the country's management and improve its economic condition.

Key words: *anti-corruption policy, economic development, investment climate, transparency, trust, risk reduction, competition, public administration, state, mechanisms of public administration, integrity.*

Постановка проблеми. Актуальність проблеми впливу антикорупційної політики на економічний розвиток та інвестиційний клімат країни стоїть на передньому плані в сучасному світі. Зростаюча глобалізація та взаємозалежність країн у сфері економіки і фінансів робить цю проблему більш актуальною ніж будь-коли раніше. Корупція суттєво підірвала довіру до влади та бізнесу в багатьох країнах, що призвело до втрати інвестицій та стримування економічного розвитку. Залучення іноземних інвесторів у вирішення цієї проблеми стає ключовим фактором для успішного економічного розвитку країни. Боротьба з корупцією має важливе значення не лише для забезпечення сталого економічного зростання, а й для покращення якості життя громадян та зміцнення демократичних інститутів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти проблеми ролі впливу антикорупційної політики на економічний розвиток та інвестиційний клімат країни досліджували такі науковці, як: А. Боровик, Г. Михайленко, Н. Красникова, Т. Олешко, А. Козел, В. Черней, С. Гусарев, С. Чернявський та інші.

Мета статті. Мета цієї статті полягає в розгляді важливості антикорупційної політики, як ключового фактора, що впливає на економічний розвиток та інвестиційний клімат країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Антикорупційна політика в сучасному світі стала одним із найважливіших інструментів для забезпечення стабільного економічного розвитку та створення сприятливого інвестиційного клімату. Підвищення рівня прозорості, зменшення ризиків, стимулювання конкуренції та ефективне управління державними ресурсами є ключовими аспектами антикорупційної політики, які безпосередньо впливають на економічну ситуацію в країні.

Слід детальніше розглянути ці аспекти та їх вплив на економічний розвиток та інвестиційний клімат країни через призму антикорупційних заходів.

На думку А. Боровика [1], що прозорість у владі та діловому середовищі є критичним фактором для підтримки довіри як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів до економічного середовища країни. Ефективна антикорупційна політика сприяє забезпеченню цієї прозорості, що має кілька ключових наслідків:

– *зменшення можливостей корупції:* прозорість робить дії влади та бізнесу більш доступними для громадськості та нагляду. Це знижує можливості для корупційних схем та зловживань владною владою;

– *підвищення відповідальності:* змушує державних службовців та бізнес-лідерів діяти більш відповідально перед громадськістю, оскільки їхні дії можуть бути відкриті для широкого загалу;

– *стимулювання конкуренції:* прозорість в умовах закупівельні та укладання угод забезпечує рівні умови для усіх учасників ринку, що сприяє конкуренції та інноваціям;

– *залучення інвестицій:* забезпечення прозорості стосовно правил гри та умов бізнесу збільшує віру вітчизняних та зарубіжних інвесторів, що стимулює довгострокові інвестиції та розвиток економіки країни;

– *підвищення громадянського зацікавлення:* прозорість активізує участь громадськості в контролі за діяльністю влади та бізнесу, що сприяє розвитку громадянського суспільства та демократії.

Отже, прозорість та довіра, які є результатом ефективної антикорупційної політики, відіграють критичну роль у формуванні економічного розвитку та інвестиційного клімату країни. Забезпечуючи відкритість дій влади та бізнесу, прозорість стимулює довіру як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів. Це сприяє зменшенню корупційних ризиків, залученню інвестицій, підвищенню конкуренції та покращенню громадянського зацікавлення. В цілому, прозорість та довіра створюють необхідні умови для стійкого та збалансованого економічного зростання, сприяючи досягненню економічних та соціальних цілей країни.

С. Юдіна та С. Пирогова [11, с.152-157] вважають, що поганий рівень корупції у країні може суттєво впливати на рішення інвесторів та створювати значні ризики для їхніх інвестицій. Зниження ризиків корупції в країні та його вплив на притягнення інвестицій детально наведено нижче в таблиці де розглядаються антикорупційні заходи та їхній вплив на економічний клімат країни.

В цілому, наведена таблиця детально розглядає антикорупційні заходи та їх вплив на притягнення інвестицій у країну. Застосування ефективних антикорупційних стратегій є важливим чинником для зменшення ризиків корупції та створення сприятливого інвестиційного клімату. Ці заходи сприяють покращенню довіри інвесторів, збільшенню прозорості в управлінні, зниженню бюрократичних

перешкод та забезпеченню рівних умов для всіх учасників ринку. Такий підхід сприяє залученню інвестицій та сприяє сталому економічному розвитку країни.

Важливо розглянути та наголосити, що корупція викликає викривлення умов конкуренції, оскільки підприємства з корупційними зв'язками можуть отримувати неправомірні переваги перед іншими учасниками ринку.

Необхідно підкреслити, що антикорупційна політика націлена на забезпечення рівних умов для всіх учасників ринку. Це вказує на те, що кожне підприємство має однаковий доступ до ресурсів, ринків і можливостей. Це допомагає уникнути ситуацій, коли певні компанії здобувають переваги завдяки корупційним зв'язкам. Антикорупційні заходи спрямовані на запобігання монополізації ринку

Таблиця 1

Антикорупційні заходи та їх вплив на притягнення інвестицій

Антикорупційний захід	Опис заходу	Вплив на зниження ризиків корупції	Вплив на притягнення інвестицій
Зміцнення правової системи	удосконалення законодавства, забезпечення його ефективного застосування	забезпечує дотримання правил гри та карас корупцію	підвищує довіру інвесторів до правової системи та стабільність правового середовища
Впровадження механізмів моніторингу та контролю	створення систем внутрішнього контролю та моніторингу діяльності органів влади	зменшує можливість зловживань владою та корупційних схем	забезпечує прозорість та відкритість в діяльності владних структур, збільшуючи довіру інвесторів
Підвищення рівня освіти та свідомості про корупцію	освітні та інформаційні кампанії щодо наслідків корупції та методів боротьби з нею	створює свідомих громадян, які менше схильні до участі в корупційних схемах	підвищує громадську свідомість та допомагає у формуванні антикорупційної культури, що підсилює протидію корупції
Розробка ефективних систем звітності та документообігу	впровадження стандартів та процедур, які забезпечують прозорість та контроль у фінансовій діяльності	зменшує можливість відмивання грошей та інших фінансових махінацій	забезпечує надійність та достовірність фінансової звітності, залучаючи інвесторів
Впровадження систем електронного урядування	перехід до електронних систем управління та звітності, що зменшує можливості для корупційних схем та відсіює людський фактор	зменшує можливість хабарництва та необхідність у прямому контакті з посадовими особами	покращує ефективність та прозорість процесів влади, стимулюючи інвестиції через сприятливе та передбачуване середовище
Розробка та впровадження програми етичного лобіювання	встановлення норм та правил щодо лобіювання та взаємодії між бізнесом та владою	зменшує ризики впливу великих корпорацій на ухвалення рішень на користь своїх інтересів	підвищує довіру до ділового середовища та забезпечує рівність умов для всіх бізнес-структур
Запровадження системи електронних торгів	використання електронних платформ для проведення закупівельних торгів та укладення угод	зменшує можливість виявлення підкупів та інших корупційних схем в закупівельних процедурах	забезпечує прозорість у закупівельних процедурах, привертаючи інвесторів

Розроблено автором.

та укладанню угод. Це спонукає конкуренцію між підприємствами, що призводить до інновацій та покращення якості продукції та послуг [2].

Крім того, ефективне антимонопольне законодавство має на меті обмежити зловживання домінуючими позиціями на ринку та забезпечити чесні умови конкуренції. Це стимулює входження нових учасників на ринок і створює стимули для підприємств ефективно конкурувати. Забезпечення прозорості у діловому середовищі та управлінні ресурсами сприяє чесній конкуренції. Коли всі учасники ринку мають доступ до однакової інформації, це запобігає ситуаціям, коли деякі підприємства отримують переваги завдяки закритим угодам або привілеям. Конкурентна боротьба між підприємствами спонукає їх до пошуку нових технологій та методів виробництва. Це стимулює інновації та покращення продуктів і послуг, що сприяє загальному економічному розвитку [10].

Отже, важливо відзначити, що стимулювання конкуренції через ефективні антикорупційні та антимонопольні заходи є ключовим фактором для створення здорового та стабільного економічного середовища. Забезпечення рівних умов для всіх учасників ринку сприяє не лише чесній конкуренції, а й стимулює інновації, покращення якості продуктів та послуг, а також загальний економічний розвиток. Прозоре та ефективне ділове середовище сприяє залученню нових інвесторів, розвитку бізнесу та створенню робочих місць, що в свою чергу сприяє стійкому економічному зростанню країни.

Необхідно відмітити думку вчених Т. Олешко та А. Козел [4], що підвищення ефективності державних витрат є ключовим аспектом економічного управління, і корупція може серйозно підірвати цей процес. Коли гроші призначені на соціальні програми, інфраструктурні проєкти чи інші сфери розвитку країни використовуються неефективно через корупційні схеми, це може призвести до низької ефективності та погіршення якості державних послуг.

Слід наголосити, що антикорупційні заходи спрямовані на зменшення цього явища шляхом встановлення систем моніторингу, контролю та аудиту, які ретельно відстежують витрати державних коштів. Ці системи дозволяють виявляти корупційні схеми, недочасті та недоліки у використанні бюджетних коштів. Крім цього, впровадження прозорих механізмів фінансової звітності дозволяє уникнути розкрадання державних коштів та забезпечує відкритість у процесі витрат.

Це не лише зменшує ризики корупції, а й сприяє більш ефективному використанню бюджетних ресурсів та покращенню якості державних послуг. В загалі, ефективна антикорупційна політика може значно підвищити ефективність державних витрат, забезпечуючи більш економічне та ефективне використання бюджетних коштів та покращення якості життя громадян.

Таким чином, підвищення ефективності державних витрат є критично важливим для сталого розвитку країни та покращення якості життя громадян. Ефективна антикорупційна політика, спрямована на запобігання неефективного використання бюджетних коштів та зниження ризику корупційних схем, має потенціал позитивно впливати на економічний розвиток країни. За допомогою систем контролю, моніторингу та прозорості у фінансових операціях, держава може оптимізувати свої витрати, спрямовуючи їх на справжні пріоритети, такі як освіта [5; 6; 7; 8], охорона здоров'я, інфраструктура та соціальні програми. Це сприяє підвищенню ефективності державного управління, зміцненню довіри громадян до влади та сприяє загальному підвищенню рівня благополуччя в суспільстві.

Доречно наголосити, що підвищення привабливості для іноземних інвесторів є важливим елементом економічної стратегії будь-якої країни. Корупція часто виступає як значний перешкоджаючий фактор для іноземних інвесторів, оскільки вона може призвести до непрозорих умов бізнесу, недостатньої захищеності прав власності та несправедливої конкуренції.

Країни з низьким рівнем корупції мають відносно менші ризики для інвесторів та надають більш прозорі умови для бізнесу. Це включає чіткі та стабільні правила гри, надійну систему правового захисту, ефективне управління ризиками та надійні механізми забезпечення прав власності. Ці чинники значно збільшують впевненість іноземних інвесторів у безпеці їхніх інвестицій та можуть привертати більше капіталу у країну [9].

Крім цього, більше іноземних інвестицій, в свою чергу, сприяють економічному зростанню, створенню нових робочих місць та розвитку технологій. Це допомагає розвивати вітчизняний бізнес, підвищувати конкурентоспроможність на світовому ринку та покращувати життєвий рівень населення. Таким чином, боротьба з корупцією та створення сприятливого інвестиційного клімату є ключовими елементами для сталого економічного розвитку країни.

В цілому, підвищення привабливості для іноземних інвесторів є критично важливим для економічного зростання країни та розвитку її бізнес-середовища. Зниження рівня корупції та забезпечення прозорих, стабільних умов для бізнесу створюють сприятливу інвестиційну атмосферу, яка привертає іноземний капітал. Привабливі умови для інвестицій забезпечують стабільність та прогнозованість у бізнесі, зменшують ризики та стимулюють інновації та розвиток нових галузей. Це також сприяє створенню нових робочих місць і підвищенню рівня життя населення. Підвищення привабливості для іноземних інвесторів через боротьбу з корупцією та створення сприятливого інвестиційного клімату є ключовим фактором для сталого економічного розвитку та процвітання країни [10].

Отже, антикорупційні заходи впливають на економічний розвиток та інвестиційний клімат країни через кілька ключових аспектів. По-перше, зменшення рівня корупції сприяє підвищенню прозорості та довіри, що створює сприятливі умови для інвестицій та бізнесу. По-друге, стимулювання конкуренції за допомогою антикорупційних заходів сприяє ефективному розподілу ресурсів та

розвитку інновацій. По-третє, підвищення ефективності управління державними ресурсами дозволяє ефективніше використовувати бюджетні кошти та створює умови для сталого економічного зростання. Ці аспекти разом сприяють покращенню інвестиційного клімату та створюють основу для сталого економічного розвитку країни.

Висновок. Таким чином, проаналізувавши вищезазначене можна дійти висновку, що антикорупційна політика є ключовим інструментом для покращення економічного розвитку та інвестиційного клімату країни. Шляхом зменшення рівня корупції, підвищення прозорості та довіри, стимулювання конкуренції та підвищення ефективності управління державними ресурсами, антикорупційні заходи сприяють створенню сприятливих умов для бізнесу та інвесторів. Це сприяє підвищенню економічної стабільності, залученню більшого обсягу інвестицій, стимулює інновації та розвиток, а також сприяє підвищенню рівня благополуччя населення. Такий підхід є важливим для досягнення сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності країни в глобальному ринковому середовищі.

Література:

1. Боровик А. Стан наукових розробок з питань, що стосуються впливу корупції на прямі іноземні інвестиції. *Кримінальне право*. № 5, 2020 р. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/5/42.pdf>
2. Михайленко Г., Красникова Н. А. Вплив іноземних інвестицій на розвиток економіки України в умовах глобалізації. *Ефективна економіка*. № 7, 2020 р. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/56.pdf
3. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2018 році. 2019 р. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Natsdopovid-2018.pdf>
4. Олешко Т. І., Козел А. М. Особливості залучення іноземних інвестицій в економіку України. *Ефективна економіка*. № 4, 2019 р. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2019/6.pdf
5. Семенець-Орлова І. А. Сучасні тенденції управління актуальними освітніми змінами на прикладі зарубіжного досвіду. *Університетські наукові записки*, 2014, 1. С. 219–226.
6. Семенець-Орлова І. А. Стратегічне управління як системний засіб управління освітніми змінами. *Теорія та практика державного управління*, 2015, 3. С. 52–60.
7. Семенець-Орлова І. А. Нормативно-правове забезпечення освітніх змін в Україні. *Теорія та практика державного управління*, 2017, 3. С. 91–100.
8. Семенець-Орлова І. А. Результативне лідерство в процесі управління освітніми змінами. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. Серія: *Державне управління*, 2015, 4, С. 107–112.
9. Черней В. В., Гусарев С. Д., Чернявський С. С. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали IV Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 12 груд. 2019 р.): у 2 ч. Київ: Нац. акад. внутр. справ. 2019 р. Ч. 1. С. 264
10. Щодо стану інвестиційних процесів в економіці України та шляхів їх активізації. 2022 р. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/503439_shchodo_stanu_investitsiynih_protseviv.html
11. Юдіна С. В., Пирогов С. О. Вплив іноземних інвестицій на економічний розвиток країни. *Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. № 18, 2018 р. С. 152–157